משום דאפכי להו. דרכי מאיר לדרכי יהודה ודרכי יהודה לדרכי מאיר: **איכא למיטעי.** ואומר תרגום כתוב בתורה ואתו למיכתב תרגום בתורה: **אכל ברכות.** הכל יודעין שאין ברכות כתובין בתורה: **הלוחות.** לא ידעתי מה הן. ויש מפרשין הן העשרה לספרים שלנו שאינן עשרין בגיליון: **בימה.** שהיו עושין למלך בפרשת המלך כדאמרינן במסכת סוטה (דף מז.): **יעמידנו על הספר.** כנגד הספר שסז לאזי להדקו יפה: **הגולל ספר תורה.** מעניין לענין והוא ימיד וספר תורה מונח לו על ברכיו גוללו מנחוץ העמוד שהוא מוליה לו גוללו ויגול מלד חוץ לגד פנים שאם יאחז עמוד הפנימי ויגול לגד החוץ יתפשט החיצון ויפול לארץ: **וכשהוא מהדקו.** כשגמר מלגלול ובא להדקו יאחוז בפנימי ויהדק על החיצון כדי שלא יכסה הכתב מזריעותיו שמלוה להראות את הכתב אלן העם כשמהדקו במסכת סופרים[ט]: **עשרה שקראו.** שנאספו וקראו הג' או הז' כאוזן היום. ולפי שאין קורין בתורה פחות מעשרה נקט י' שקראו בתורה: **משתמשין בכם קול.** אם בלבו להתחיל דבר ושמע קול או הין או לאו הולך אחריו ואין כאן משום נימוס: **קל נכרא כמשא.** קול שאינו מלוי הוא ונא קול נאה אליו: **והוא דאמר הין הין או לאו לאו.** שנכפל ג' פעמים: **נעימה.** כגון טעמי המקלאות: **ערוב.** בלא מטפחת סביב ספר תורה: **ואל יגלול ספר תורה.** באוזן המטפחת: **וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.** ועל בניהם בזה ובכא:

הדרן עלך בני העיר
וסליקא לה מסכת מגילה

[ט]משום דאפכי להו ת"ר פותח ורואה גולל ומברך וחוזר ופותח וקורא דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר [א]פותח ורואה ומברך וקורא מאי טעמא דרבי מאיר כדעולא דאמר עולא מפני מה אמרו [ב]הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה הבא נמי כדי שלא יאמרו ברכות כתובין בתורה ורבי יהודה תרגום איבא למיטעי ברכות ליבא למיטעי אמר רבי זירא אמר רב מתנה הלכה פותח ורואה ומברך וקורא [ג]ולימא הלכה כר' יהודה [ד]משום דאפכי להו אמר ר' זירא אמר רב מתנה [ה]הלוחות והבימות אין בהן משום [ו]קדושה [ז]אמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן [ח]הגולל ספר תורה צריך שיעמידנו על התפר ואמר ר' שפטיה א"ר יוחנן [ט]הגולל ספר תורה גוללו מבחוץ ואין גוללו מבפנים [י]וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים ואינו מהדקו מבחוץ ואמר ר' שפטיה א"ר יוחנן עשרה שקראו בתורה [יא]הגדול שבהם גולל ספר תורה [יב]הגוללו נוטל שכר כולן דאמר ר' יהושע בן לוי עשרה שקראו בתורה הגולל ספר תורה קיבל שכר כולן [יג]שכר כולן סלקא דעתך אלא אימא קיבל שכר כנגד כולן ואמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן [יד]מנין שמשתמשין [טו]בבת קול שנאמר [טז]ואזנך תשמענה דבר מאחריך לאמר והני מילי דשמע קל גברא במתא וקל איתתא בדברא והוא דאמר הין הין והוא דאמר לאו לאו ואמר ר' שפטיה אמר ר' יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר [יז]וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וגו' מתקיף לה אביי משום דלא ידע לבסומי קלא משפטים לא יחיו בהם קרית ביה אלא כדרב משרשיא דאמר שני תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואין נוחין זה את זה בהלכה עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם [יח]אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן [יט]כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום ערום סלקא דעתך אלא אימא נקבר ערום בלא מצות בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה אמר רבי ינאי בריה דרבי ינאי סבא משמיה דרבי ינאי רבה [כא]מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה: [כב]וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו: ת"ר [כג]משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג:

הדרן עלך בני העיר וסליקא לה מסכת מגילה

הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה. פירש בערוך[ט] גליוני ספר תורה שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף וקשיא דהא פרק כל כתבי (שבת דף קנח.) תנן בהדיא דמטמאין את הידים ויש לומר דהתם ר"ל כל זמן שהן מחוברין בספר תורה והכא מיירי היכא דגייז ואכתי קשה שהרי התם מיבעיא לן היכא דגייזי לי יש בהן קדושה לי לאו ואמאי לא פשיט ליה מהכא: **גוללו** מבחוץ ובשהוא מהדקו מהדקו מבפנים. פר"מ דקאי אקשר מטפחת כשקושר מטפחת סביב הס"ת יהא הקשר מבפנים כלפי הכתב שאם יהיה מאחריו כשיפתח הספר תורה יהיה צריך להופכו על הכתב להתיר הקשר ואין זה דרך כבוד. נהגו לומר כשמוציאין ספר תורה הני פסוקי דרחמנה פקודי ה' תמימה עדות ה' נאמנה פקודי ה' ישרים מצות ה' ברה לפי שמתן שכרם בצדם ואמר רב אומר גדול שיש בו שם מיבות כנגד שסה געדים של נושאי הארון (שמואל ב ו) (ט) ומ' מיבות יש בתורת ה' תמימה כנגד המ' יום שבהם ניתנה התורה ואח"כ פותחו למקום שילה לקרות בו וקורא כהן (יא)ולכתחילה הוא גוללו וסותמו קודם שיכרך כדי שלא יאמרו ההמון שהכרכות כתובות בו אבל בדיעבד אין לחוש שהרי לא שכיחי עמי הארץ כל כך עתה אבל לאחר שקרא בו ולא צריך לגוללו יב)קודם שיברך יג)רב' יהודה:

גדול שבבולן גולל. לפי שהוא ככודו וגם לפי שהוא גדול שבכולן כדיי הוא ליטול שכר כנגד כולם כדאמר רבי יהושע:

מנין שמשתמשין בבת קול. בירושלמי (שבת פרק במה אשה) תני כתיב לא תאנחו ולא תעוננו ואף ע"פ שאין נימוס יש סימן:

והשונה בלא זמרה. שהיו רגילין לשנות המשניות בזמרה לפי שהיו שונין אותן על פה וע"י כך היו מזכירים יותר:

בלא אותה מצוה. י"מ מצות אמיתה וקשה מאי רבותא פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כהוגן לכך פירש ריב"א בלא אותה מצוה שעשה נאותה שעה שאם אחז ספר תורה ערום וקרא בו אין לו שכר מן הקריאה וכן אחזו לגוללו או להגיהו אבל אחזו במטפחת אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד:

הדרן עלך בני העיר
וסליקא לה מסכת מגילה

מסורת הש"ס

ט) ניטין כח. מנחות ל: ועי' קדושין נט:). י) (ע' תוס' מנחות ל: ד"ה ולימא). יא) נני' הרא"ש קדושת אהרן ויש כהן קדושת בהכ"נ). יב) (מ"ש פ"ג הי"ז). יג) (ברכות מז:). יד) (פירושו עי' תוספות פנהדרין יח. ד"ה כת קול). טו) שבת יח. ע"ש (מסכת סופרים פ"ג הל' טז). טז) לעיל ד. יז) (פ"ג הי"ב ופי"ד הי"ד). יח) (ערך נמות). יט) (כ"ה בתס' סופרים פי"ג ה"ח). כ) (יש מגיהין שב"ל אפילו לר' יהודה. עיין בקרקיון דיוקא).

תורה אור השלם

1. הַאֲזִינֶךָ תִשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ:
ישעיהו ל כא
2. וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם:
יחזקאל כ כה
3. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
ויקרא כג מד

גליון הש"ס

גמ' משום דאפכי להו. ניטין כח ע"א מנחות ל ע"ב: שם בגין שמשתמשין בבת קול. ע' תר"ש פט"ו מ"ו דיומות:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה גוללו וכו' ואלכנעים מיבות יש כתותם. נ"ב פי' כתותם ה' תמימה עד מלות ה' ברה יש כ' מיבות ובפסוק הא' תמים דרכו עד שלמי אלהינו יש נ"ב כ' מיבות: (ב) באר"ד ולכתחלה הוא גוללו. נ"ב אמ"ב דהלכה כר' יהודה שאינו מחויב לגוללו (קדוש הכנרה הי"ט) דלא ענ"ד לאסור להגיה (אם הספר) פתוח ולכרך אבל אם סותמו ומכרך עליה טפי הלכך לכתחלה מי:

מוסף רש"י

משום דאפכי להו. הלכך אם לא הזכירו אלא שם החכמים לא הי ידעי אהיא מתני ליטני קיימי (ניטין כח.). **ספר תורה ערום.** אלא על ידי מטפחת (שבת יד.).

הדרן עלך מסכת מגילה

עין משפט נר מצוה

צא א מי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש"ע א"ח סימן קלט סעיף ד:
צב ב מי' שם הלכה יא טוש"ע א"ח סימן קמה סעיף ג:
צג ג מי' פי"ב מהלכות ס"ת הל' ד טוש"ע א"ח סי' קנד סעי' ז וטוש"ע י"ד סי' רפב סעיף יד:
צד ד מי' פי"ב מהל' תפלה הל' כד סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קמה סעיף ג:
צה ה ו מי' שם טוש"ע שם סעי' ד:
צו ז טוש"ע שם סעיף ג:
צז ח מי' שם הל' יח:
צח ט מי' פי"ב מהל' ס"ת הל' ו טוש"ע שם סעיף ג וטוש"ע י"ד סי' רפב סעיף ד:
צט י טוש"ע א"ח סימן קמו סעיף ה:
ק כ מי' פי"ג מהל' תפלה הלכה ח:

רבינו חננאל

ת"ר פותח וריאה. מברך וקורא. דברי ר' יהודה. והלכה כמותו. מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע לתורגמן. כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה. אמר שמואל הלוחות והבימות. פי' החלק של מעלה ושל מטה ושל בין הדפין של ספר תורה. אין בהן משום קדושה. [ט]כלומר אם יכלה ריגנו ויתתך החלק שבו אין בו משום קדושה. אמר ר' יוחנן הגולל ספר (כר) [תורה צריך שיעמידנו על החפר]. פי' שאם יקרע יקרע בתפר. ועוד אמר הגולל ספר כו'. פי' מבחוץ כלומר כשהוא מונח הספר בחיקו. [יא]הכרך החיצון שם גולל מן הכרך הפנימי. שאם יגלול על הפנימי מן החיצון יפול החיצון לארץ. וכשהוא מהדקו מחזיק החיצון ומהדק הפנימי. ואמר ר' יהושע בן לוי ר' שקראו בתורה. הגולל ספר תורה. כלומר המשלים. נוחנין לו שכר כנגד כולם. ואמר ר' יוחנן מנין שמשתמשין בבת קול. שנאמר ואזניך תשמענה דבר מאחריך וגו'. והוא דשמע קל גברא במתא וקל איתתא בדברא. והוא דאמר הין הין או לאו לאו. ועוד אמר הקורא בלא נעמה והשונה בלא זמירה [וכו'] ומחמהינן משום דלא ידע לבסומי קלא אינון חוקים לא טובים ומשפטים ולא יחיו בהם. אלא הכי קאמר שני תלמידי חכמים היושבין בעיר אחת ואינן נוחין זה לזה בהלכה, עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים, והם לא טובים זה לזה, ומשפטים לא יחיו בהם. אמר ר' יוחנן האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום, בלא אותה מצוה. אמר ר' ינאי תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה, כלומר בלא משפחה. [פיסקא] מצוותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו. ת"ר משה תיקן לישראל שיהו שואלין ודורשין הילכות הפסח ועצרת בעצרת והחג בחג. **הדרן עלך בני העיר**

סליקא מסכת מגילה, שבח לרב עלילה, ברכה ותהלה, תפארת וצהלה, ידום קרני למעלה:

ט) עי' בתוס' כאן ד"ה הלוחות מה שקשקו על פירוש הערוך שהא בפירוש רבינו ותמוה לפי מש"כ רבינו דמיירי אם כלה הכתב וגנוז ח"ש ומעין זה תירץ הש"ש בשבת קנח בלה אחי ע"ש היטב. י) תוי ל"ל הכרך החיצון יגלול על הכרך הפנימי שאם יגלול מן הפנימי על החיצון יפול החיצון וכו' וכ"ש בזה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com